

EUROOPA KOHTU OTSUS

14. juuli 1981*

Kohtuasjas 155/80,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Amtsgericht Wiesbadeni eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas

Sergius Oebel'i

lihtmenetluses saada eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 7, 30 ja 34 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed A. J. Mackenzie Stuart ja T. Koopmans, kohtunikud A. O'Keefe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due, U. Everling ja A. Chloros,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1 Oma 22. aprilli 1980. aasta korraldusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. juulil 1980, saatis Amtsgericht Wiesbaden EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks kaks küsimust asutamislepingu artiklite 7, 30 ja 34 tõlgendamise kohta,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

et teha kindlaks, kas siseriiklikud eeskirjad öötöö kohta pagaritöökodades on kooskõlas ühenduse õigusega.

2 Kõnealused küsimused tekkisid seoses Saksamaa pagaritöökodade tööaja seaduse (Gesetz über die Arbeitszeit in Bäckereien und Konditoreien), nagu seda on muudetud 23. juulil 1969, artikli 5 rikkumises esitatud süüdistusega.

3 Eespool nimetatud seaduse artikli 5 lõikes 1 sätestatakse, et tööpäevadel, välja arvatud erandlikel juhtudel, ei ole ühelgi isikul lubatud töötada pagari- ja kondiitritoodete valmistamisel ajavahemikul 22.00 kuni 04.00 ning artikli 5 lõikega 5 keelatakse pagari- ja kondiitritoodete vedu tarbijatele või müügikohtadesse ajavahemikul 22.00 kuni 05.45. Saksa valitsuse väitel ei kahjusta see keeld vedu ja tarneid hulgimüüjatele, pagari- ja kondiitritoodete edasimüüjatele ning ettevõtjale kuuluvatesse ladudesse.

4 Kohtumenetluse pooled ja eriti Saksa valitsus märgivad, et kõnealune seadus on eelkõige ette nähtud vahetustega töötamiseks liiga vähe personali omavate väikeste ja keskmise suurusega pagaritöökodade töötajate kaitsmiseks alalise öötöö eest, mis võib kahjustada nende tervist. Et kaitsta väikseid pereettevõtjaid konkurentsi eest, on seda keeldu laiendatud ka antud valdkonna suurtele ettevõtjatele, kellel on võimalik korraldada vahetustega tööd.

5 Amtsgericht Wiesbaden leiab, et kõnealune õigusakt võib olla ühenduse õigusega vastuolus, kuna see takistab värskete pagari- ja kondiitritoodete õigeaegset tarnimist Saksamaa Liitvabariigiga piirnevatesse liikmesriikidesse ja moonutab seega ühendusesisest konkurentsi, ning on seetõttu esitanud järgmised küsimused:

„1. Kas EMÜ asutamislepingu artiklit 7 tuleb tõlgendada selliselt, et diskrimineerimise keeldu on rikutud juhul, kui ühenduse liikmesriigi õigusnormiga luuakse olukord, mis märkimisväärselt kahjustab tema oma riikondsete konkurentsivõimet võrreldes teiste liikmesriikide riikondsetega samalt kutsealalt?

2. Kas EMÜ asutamislepingu artikleid 30 ja 34 tuleb tõlgendada selliselt, et pagaritöökodade tööaja seaduse artikli 5 mõju värskete pagaritoodete ekspordile ja impordile tuleb lugeda koguseliste impordi- või ekspordipiirangutega samaväärse toimega meetmeteks?”

Esimene küsimus

6 Eelotsuseküsimuste esitamist käsitlevas korralduses esitatud põhjendustest nähtub, et esimese küsimusega soovitakse teada saada, kas ühe liikmesriigi õigusnormid, mis teatavates piirkondades, mis piirnevad teiste liikmesriikidega, kus sellised õigusnormid puuduvad, põhjustavad esimese riigi territooriumil tegutsevaid ettevõtjaid kahjustavaid konkurentsimoonusi, tuleb lugeda diskrimineerivaks vastavalt asutamislepingu artiklile 7.

7 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt märkinud, viimati oma 30. novembri 1978. aasta otsuses (kohtuasi 31/78 *Bussone*, (1978) EKL 2445), ei riku artiklis 7 sätestatud

mittediskrimineerimise põhimõtet sellised õigusnormid, mida ei kohaldata ettevõtjate riikkondsuse, vaid nende asukoha alusel.

8 Sellest tuleneb, et siseriiklikud õigusnormid, millega ei tehta nende normidega hõlmatud isikutel otseselt ega kaudselt vahet riikkondsuse alusel, ei ole vastuolus artikliga 7, seda isegi juhul, kui need kahjustavad asjassepuutuvate ettevõtjate konkurentsivõimet.

9 Lisaks, nagu kohus märkis oma 3. juuli 1979. aasta otsuses (liidetud kohtuasjad 185–204/78 *van Dam*, (1979) EKL 2361), ei saa siseriiklike õigusaktide kohaldamist lugeda mittediskrimineerimise põhimõttega vastuolus olevaks üksnes seetõttu, et teised liikmesriigid kohaldavad väidetavalt leebemaid eeskirju.

10 Esimesele küsimusele tuleb seega vastata, et asutamislepingu artiklit 7 tuleb tõlgendada kui keeldu diskrimineerida ettevõtjaid nende riikkondsuse alusel. Seega ei ole artikli 7 rikkumisega tegemist isegi juhul, kui õigusnormiga, mis ei tee otseselt ega kaudselt vahet riikkondsuse alusel, loob liikmesriik olukorra, kus tema territooriumil asuvate ettevõtjate konkurentsivõimet teistes liikmesriikides asuvate ettevõtjatega võrreldes vähendatakse.

Teine küsimus

11 Teise küsimusega soovib siseriiklik kohus teada, kas kõnealuse Saksa seaduse sarnaste siseriiklike pagaritöökodade tööaega reguleerivate õigusaktide mõju värskete pagaritoodete ekspordile ja impordile tuleb käsitada koguseliste impordi- või ekspordipiirangutega samaväärse toimega meetmetena asutamislepingu artiklite 30 ja 34 tähenduses.

Tootmispiirang

12 Puudub vaidlus selle üle, et pagari- ja kondiitritööstusele kohaldatav enne kella 04.00 töötamise keeld on iseenesest õiguspärane majandus- ja sotsiaalpoliitika osa, mis on kooskõlas ka asutamislepingu eesmärgiks olevate avalike huvidega seotud eesmärkidega. Kõnealune keeld on tegelikult ette nähtud töötingimuste parandamiseks selgelt tundlikus tööstusharus, kus tootmisprotsessil on erilised tunnused tulenevalt toote iseloomust ja tarbijate harjumustest.

13 Neil põhjustel on mitu ühenduse liikmesriiki ja ka mitmed mitteliikmesriigid kehtestanud sarnased eeskirjad seoses öötööga kõnealuses tööstusharus. Selles kontekstis on sobiv mainida Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 8. juuni 1925. aasta konventsiooni nr 20 öötöö kohta pagaritöökodades, millega keelatakse pagari- ja kondiitritoote ja sarnaste toodete valmistamine öösel, välja arvatud mõningatel erandjuhtudel.

14 Süüdistatav leiab, et enne kella 04.00 pagari- ja kondiitritoote tootmise keeld on asutamislepingu artikliga 34 keelatud eksporditõke. Eelkõige on sellise juhtumiga väidetavalt tegemist toodete korral, mis tuleb tarnida värsketena hommikusöögi ajaks ning mis tuleb seepärast valmistada müügiks pakkumise päevale eelneval ööl.

15 Nagu aga kohus on juba märkinud oma 8. novembri 1979. aasta otsuses (kohtuasi 15/79 *Groenveld* (1979) EKL 3409), hõlmab artikkel 34 siseriiklikke meetmeid, mille konkreetne eesmärk või tagajärg on ekspordi piiramine ning sellest tulenev liikmesriigi siseriikliku kaubanduse ja ekspordikaubanduse erinev kohtlemine, mis annab eelkõige eelise kõnealuse riigi kodumaisele toodangule või riigisisesele turule.

16 On selge, et sellise juhtumiga ei ole tegemist käesolevate õigusnormide puhul, mis moodustavad osa majandus- ja sotsiaalpoliitikast ning mida kohaldatakse objektiivsete kriteeriumite alusel kõikidele riigi territooriumil asuvatele konkreetse tööstusharu ettevõtjatele, ilma et see tooks kaasa ettevõtjate erinevat kohtlemist riikkondsuse alusel ning ilma et tehtaks vahet kõnealuse riigi kodumaise kaubanduse ja ekspordikaubanduse vahel.

Transpordi- ja tarnepiirangud

17 Süüdistatav esitab vastuväite veel seoses siseriiklikus kohtus kõne all olevates öötöö eeskirjades sisalduva keeluga vedada ja tarnida pagari- ja kondiitritooteid tarbijatele ja jaemüüjatele enne kella 05.45. Ta leiab, et see keeld on nii impordi- kui ekspordipiirangutega samaväärse toimega meede, kuna ühelt poolt takistab see teistes liikmesriikides asuvatel ettevõtjatel oma toodete õigeaegset tarnimist Saksamaa Liitvabariigi tarbijatele ja jaemüüjatele ning teiselt poolt takistab see Saksamaa Liitvabariigi tootjate õigeaegseid tarneid teistesse liikmesriikidesse.

18 Saksa valitsuse teatel on enne kella 05.45 veo ja tarnimise keelu ainus eesmärk tagada öise tootmise keelust kinnipidamine, kuna muul juhul võiks see ametivõimude tõhusa kontrolli alt välja jääda. Ta väidab, et keeld peab tingimata laienema ka teistest liikmesriikidest pärinevatele toodetele, kuna vastasel juhul oleks Saksamaal asuvad tootjad välismaiste konkurentidega võrreldes ebasoodsamas olukorras ning see oleks vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega. Seega, kui teistest liikmesriikidest pärinevad tooted kõnealusest keelust vabastada, oleks võimatu jätta keeld kehtima kodumaiste toodete suhtes ning võimatu oleks jätkata ka tootmisaegade piiranguid.

19 Sellega seoses tuleb märkida, et pagari- ja kondiitritooteveo- ja tarneaegu reguleerivate eeskirjade piiravat mõju ja seoseid nende toodete valmistamisaegade kontrollimisega tuleb hinnata nende kohaldamisala arvesse võttes.

20 Kui kõnealused eeskirjad piirduvad üksnes veo või tarnimisega üksiktarbijatele ja jaemüüjatele, ilma et see kahjustaks vedu ja tarnimist ladudesse ja vahendajatele, ei saa neil olla liikmesriikidevahelist impordi või ekspordi piirav mõju. Käesoleval juhul on ühendusesisene kaubandus tõepoolest võimalik igal ajal, erandina on üksnes tarbijatele ja jaemüüjatele tarnimist piiratud samas ulatuses kõikidele tootjatele, olenemata nende asukohast. Sellises olukorras ei ole kõnealused eeskirjad vastuolus asutamislepingu artiklitega 30 ja 34.

21 Seepärast tuleb teisele küsimusele vastata, et EMÜ asutamislepingu artikleid 30 ja 34 ei kohaldata siseriiklikele eeskirjadele, millega keelatakse öösel kuni teatava kellaajani pagari- ja kondiitritoodete tootmine ning nende vedu ja tarnimine üksiktarbijatele ja jaemüüjatele.

Kohtukulud

22 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Saksa valitsuse, Prantsuse valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Amtsgericht Wiesbaden talle oma 22. aprilli 1980. aasta korraldusega esitas, otsustab:

1. EMÜ asutamislepingu artiklit 7 tuleb tõlgendada selliselt, et see keelab üksnes diskrimineerimise ettevõtjate riikkondsuse alusel. Seega ei ole artikli 7 rikkumisega tegemist isegi juhul, kui õigusnormiga, mis ei tee otseselt ega kaudselt vahet riikkondsuse alusel, loob liikmesriik olukorra, kus tema territooriumil asuvate ettevõtjate konkurentsivõimet teistes liikmesriikides asuvate ettevõtjatega võrreldes vähendatakse.

2. EMÜ asutamislepingu artikleid 30 ja 34 ei kohaldata siseriiklikele eeskirjadele, millega keelatakse öösel kuni teatava kellaajani pagari- ja kondiitritoodete tootmine ning nende vedu ja tarnimine üksiktarbijatele ja jaemüüjatele.

Mertens de Wilmars

Mackenzie Stuart

Koopmans

O'Keeffe

Bosco

Touffait

Due

Everling

Chloros

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 14. juulil 1981 Luxembourgis.

Kohtusekretär

A. Van Houtte

President

J. Mertens de Wilmars